

Вобраз таварыша Сталіна ў беларускай народнай творчасці

Небывала бурны росквіт народнай творчасці—адна з выдатнейшых і змянальных з'яў нашчага часу. Раскаваная савецкай уладай духоўная сіла народа настолькі вялікая, што яны не толькі даюць вялікіх паэтаў, арыстаў, мастакоў, спевакоў, музыкантаў, валодаючых высокай тэхнічнай мастацтва, але і тысячамі, мільёнамі струменяў праіваюцца з народных глыбін на паверхню і самі творцы, данамаючы рухаць наперад усе віды мастацтва. Народная творчасць заўсёды была невыскарыстанай крыніцай для прафесійнага мастацтва, крыніцай творчасці для тых, хто адчуваў сябе сынам народа і дбаў пра яго інтарэсы. І прафесійнае мастацтва заўсёды знаходзіла той ці іншы водгук у народнай творчасці. Творы рэвалюцыйна-дэмакратычных паэтаў часамі засваіваліся народам, ператвараліся ў народныя песні. Аднак, гэтак творчае супрацоўніцтва прафесійнага і народнага мастацтва не магло набыць да савецкай улады шырокіх зямораў і сілу сацыяльных умоў старага часу. Толькі ў наш час яно набыло сапраўды гіганцкія памеры, і гэта адна з прычын росквіту савецкага мастацтва—нацыянальнага на форме, сацыялістычнага па змесце.

Сярод вобразаў нашчага часу, у тым ліку і ў беларускай літаратуры, першае і шчаснае месца належыць вялікаму правадзю нароўду Савецкага Саюза—Іосіфу Вісар'янавічу Сталіну. З яго імем звязаны самыя змянальныя даты ў гісторыі беларускага народа: вызваленне ад уады памешчыкаў і капіталістаў, разгром кайзераўскіх і беларускіх акупантаў, сацыялістычная перабудова народнай гаспадары, якая вывела народ на прастор светлага, шчаслівага, замужняга жыцця, уз'яднанне ўсіх беларускіх зямель у адзіную Савецкую Беларускую дзяржаву, разгром гітлераўскіх зграй і новая абудова краіны.

Народ заўсёды імя таварыша Сталіна вымаляе побач з імем заснавальніка большасці партыі і арганізатара Савецкай дзяржавы—Владзіміра Ільіча Леніна, лепшым і найвяцейшым памешчыкам якога з'яўляецца таварыш Сталін.

Нас вядзе таварыш Сталін
Усім на ланіскім пуці,—
Гэтая думка—асноўная думка ўсіх песняў, якія прысвяцілі беларускі народ правадзю рэвалюцыі. Ажыццяўленне ланіскіх заветав бачыць народ мудрым вокам сваім у вялікай творчай дзейнасці таварыша Сталіна. Яго дабынасцю, яго клопатамі, яго геніяльнай прарокінасцю і кіраўніцтвам узялася, умацавала і развілася Беларусь. Прапоўныя былой Заходняй Беларусі, удзіўшыся ў сям'ю савецкіх нароўду, аднагалосна і адным са сваіх першых народніх пісем:

Нас цяпер жыццё галубіць,
У шчасці радасна жывём,
Мы работаме і любім
І пра Сталіна пяем.
Дзе ні выйдзем, дзе ні глянем,
Сонца сцяжку сядзе нам,—
Тут стары малодны стане,
Тут краіна Леніна.
Іх думы і пачуцці зліліся з думкамі і сардэчнымі пачуццямі той часткі беларускага народа, якая 20 год да гэтага ўжо будавала сваю краіну над выпрабаваным кіраўніцтвам І. В. Сталіна.
Сталін родны, Сталін блізкі,
Ты жывеш у сэрцах мас.
І па ланіскіх заветах
Ты вядзеш наперад нас.

Сталінскія падпідогі, умацаванне калгасаў, новая сацыялістычная тэхніка ператварылі Беларусь з адсталай і занябанай ускарнай царскай Расіі ў квітнюючую распуціку, і народ не мог не ўспоміць з удзячнасцю таго, хто стварыў гэты чуд.

Дзе раней былі пушчы вечныя,
Дзе не мог ступаць чалавек нагой,
Там калгаснае поле сцялецца.
Распіла зямля наша родная
Над палаючым сонцам Сталінскім,
Гаворыцца ў казке, записаным у Коныльскім раёне ў 1938 годзе.

Сонца—крыніца жыцця, крыніца цяпла і святла. І народ у паэтычным патхненні складае сонечныя эпітэты да вобраза свайго любімага правадзю, каб як мага святлей, як мага ціплей стварыць вобраз творцы людскага шчасця, шчаснага радаснай, вольнай працы савецкіх людзей. Яго імя з гэтым эпітэтам гучыць у песні трактарыста, у песні дзяўчат, што бяруць калгасны хліб на шырокім полі, у песні жаней, якія вяртаюцца з поля пасля дня напружанай працы, у застольнай песні на свяце. Самай лепшай марай, якую народ выказвае ў гэтых песнях, з'яўляецца мара пабыць у Крэмулі, пабачыць таварыша Сталіна, пачуць ад яго водгук аб сваёй працы. Аб гэтым гаворыць у вядомай песні «Ік жанкі ішлі дамоў» 19-гадовая стыханука-жаня:

Мне ўсімхаецца заўсёды
Сонейка бяскоцца,
І пвігудць мае галы
У прасе, у сонцы.
Толькі вось што я скажу
З радасцю юначай:
Мара светлая мая —
Сталіна пабачыць.

Аб гэтым марыць старыя калгаснікі, у якіх будучы новым уладкам Гумыні ўсе завалены.
Мы жывем цяпер ў калгасе
Па статуці Сталіна.

Аб гэтым памятаюць за працай былыя цяслуні-хлеббары, якія ў старыя часы не мелі нават бульбы, а цяпер з гонарам могуць сказаць, што ў іх ёсць не толькі хлеб, а «ёсць да хлеба й сала».

Цяпер на нашым на Палесці
Сонца яснае гарыць.
Сталін родны, Сталін-бацька
Ён з Крэмуля на нас глядзіць.

Сталін—самы блізкі, самы родны чалавек, і найбліжэйшай радасцю для любога прапоўнага каліктына было-б:

Каб у госці к нам Сталін прыехаў,
Мы-б шчырае дзякуй сказалі
І песню запелі-б яму.

Вайна была найвяцейшым выпрабаваннем для Савецкага Саюза і яго неад'емнай часткі—Савецкай Беларусі. Імя Сталіна аб'яднала ўсе народы Савецкага Саюза ў небывалы ў гісторыі чалавечства вайне, аб'яднала яго і беларускі народ у змаганні за сваю і незалежнасць сваёй краіны. У тых дні, калі ворагу здавалася, што ён атым і мячом, шыбенімі і катаваннямі зламаў волю народа да змагання, ненаокары наш беларускі народ заўляў у сваёй народнай творчасці, што яму «не страшны вораг, бо з народам—Сталін», бо Сталін заўсёды «ведае і помніць аб кожным з нас». Клічвай народа гучылі словы народнай песні:

Дарагі таварыш Сталін,
Кожнай думкай мы з табой.
З тваім імем вялікім
Кожны дзень ідем мы ў бой.

У песні «Всё ў лесе вечер» народ стварыў глыбока патрыятычную карціну пацятку ўсенароднага партызанскага руху:

Всё ў лесе вечер,
Гойдае галіну.
Клічча бацька, клічча Сталін
Бараніць краіну:
«Устаньце, братцы,
Устаньце, людзі!
Няма літасці паганцу,
Модны бой тут будзе!»
І народ паслухаў,
Як адзіг, падняўся,
Бацьку Сталіну радному
Немцаў біць пакляўся.
Загудзі бататы,
Застагнала поле —
Выйшлі ўсе са збройай
Бараніць волю.

У тысячх песнях, маршаў, частушак і казак стварыў беларускі народ вобраз любімага палкаводца, арганізатара Узброенага Сіла Савецкага Саюза, свайго абаронцы і вызваліцеля—таварыша Сталіна. Вобраз таварыша Сталіна стаў сімвалам сілы народа, яго нязломнай волі перамагчы ворага і выгнаць за межы сваёй свяцізнай зямлі. Праз тысячы перамог даходзіла кожнае слова таварыша Сталіна да беларускага народа і патхняла яго на барацьбу. Яно западала ў душу народа і памнажала яго сілы. Народ аватэтымаваў кожнае слова правадзю ў фальклорны твор, каб яго засталася там, як высечанае на граніце:

За Радзіму-маці
Грудзмі станем, як адзіг.
Мы сваёй зямлі ні пядзі
Нікому не аддадзім.
Не пшчы, пракажыці Гітлер,
Зачні свой прапны рот
І не сунь свіное рыла
У наш савецкі атарод.

Вобраз таварыша Сталіна — любімага правадзю і геніяльнага палкаводца—быў залогам нашай перамогі. Удзячны беларускі народ прысвяціў свайму вызваліцелю новыя вятчынныя творы. У першыя ж дні перамогі магільбюскія калгаснікі стварылі песню, у якой гаворыцца:

Мы вшчаслівымі былі,
Шчаслівымі сталі:
К нам чароўныя прышлі,
Іх прысладу нам Сталін.
Прастравіоць нашы далі
Кожны дзень і кожны час.
Дзякуй, родны бацька Сталін,
Што з палону вывёў нас,
Боўкі зорачка на небе,
Боўкі рыбак у вадзе,
Столькі доўгіх год жадаем,
Родны Сталін наш, табе.

Светлякі радасныя дні перамогі і гераічная праца на аднаўленню краіны нарадзіла новыя народныя творы. Іх сьпяваюць народныя хоры: Азэршчыніскі (хор Ланішчын) і Вялікая Падлесся. Песні аб Сталіне складаюць калгаснікі адноўленых калгасаў. У гэтых песнях беларускі народ шы сваё ўдзячнасцю родному правадзю:

Дарагі таварыш Сталін,
Шлем сардэчны вам прывет
І ад усеі душы жадаем
Многа, многа доўгіх лет.

У гэтых песнях, які ў іх сьнягах ваеннага часу, уасоблены асноўныя рысы вобраза таварыша Сталіна, глыбокая і непарушная аднасць беларускага народа са сваім правадзю, бацькам і настаўнікам Іосіфам Вісар'янавічам Сталіным.

М. КЛІМКОВІЧ.

Пілі ПЕСТРАК

Наша песня плыве у блакітнюю даль,
У палёт тваіх дум неабдымных,
З гэтай песняй імкнемся Радзіме аддаць
Свае сілы, настаўнік любімы.
Шлях жыцця—шлях народа, яго
барацьбы—
Гэта шлях тваёй мудрасці яснай,
Што прывёў праз прасторы народнай
слэбы
Да жадаанае долі, да шчаснай.
Разам з Леніным песнячы думы свае,
Для народа ствараючы зброю,
Ты мая капітан на высокай скале,
На увесь свет—для апошняга бою.

Наша песня

І у кожным закутку савецкай зямлі
Сад надзей расквітнеў пад зорніцай,
І у кожнай свабоднай шчаслівай сям'і
Імя Сталіна стала крыніцай.
Творчай радасці, сэнсу, патхнення
жыцця,
Тав песні, што ў будучнасць рвецца,
Што народам усім расчысчае прасцяг,
Што для ўсіх комуністам завецца.
Комунізм... Ён у сэрцах квітнее зарой
І любую гарыць чалавечай,
Ён у думках у кожнага кожнай парой,
Як заветная мара, як вечнасць.

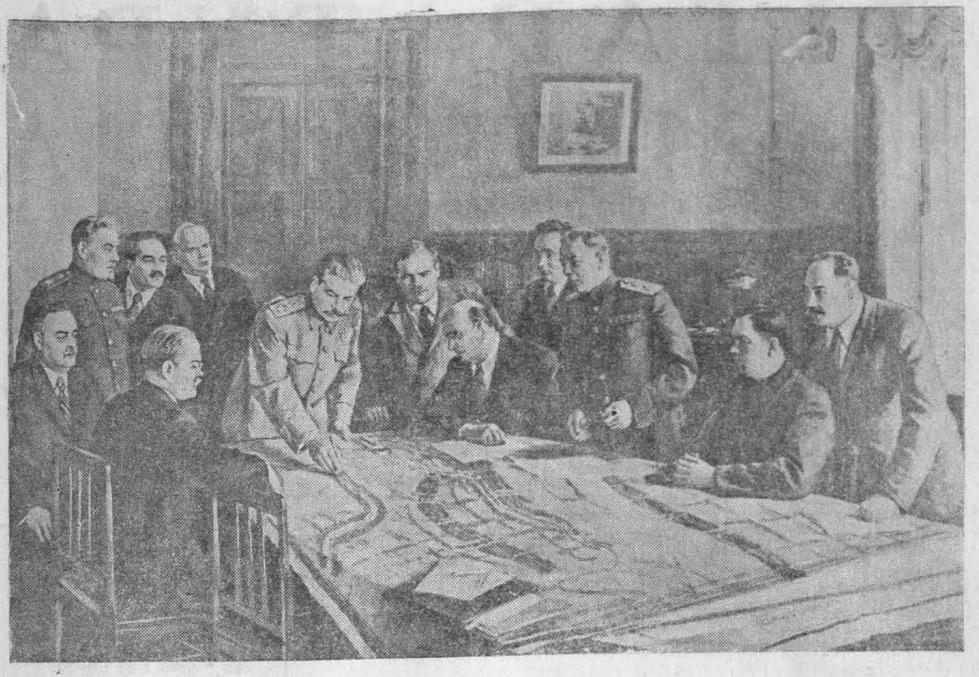
Мы жывем у шчаслівы у сталінскі век,
Перад намі бязмежныя далі —
Азары іх нам велічны наш чалавек—
Бацька родны і любі наш — Сталін.

Да яго ад палбў беларускай зямлі
Льецца песня любові народнай,
З ім з прыгнёту праз бітвы да шчасця
прышлі
У сусор'е рэспублік свабодных.

Наша песня плыве у блакітнюю даль,
У палёт тваіх дум неабдымных,
З гэтай песняй гатовы на подзвіг аддаць
Свае сілы, настаўнік любімы.

«І. В. СТАЛІН у Туруханскай ссылцы (1916 г.)». Нарціна мастака П. Сокалава-Скала.

«Паседжанне Палітбюро». Нарціна мастака Д. Налбандзяна. Фотахроніка ТАСС.

Аб Сталіне мудрым

Самы патхнёны і шчырыя песні прысвячае савецкі народ свайму любімаму правадзю таварышу Сталіну.

У песнях беларускага народа, які ў іх сьнягах усеі народы Савецкай Радзімы, малей за ўсё гучыць найвяцейшае пачуццё любові і адданасці вялікаму Сталіну. Песні аб Сталіне глыбока ўвайшлі ў жыццё нашага народа, і гучаць яны ў кожнае свята, у кожную шчасліваю хвіліну жыцця савецкага чалавека. Народ сьпявае аб шчаслівым і радасным жыцці, азораным тэніем Сталіна.

Беларускія кампазітары, патхнёны ўсенародны пачуццём любові і адданасці большасці партыі і таварышу Сталіну, стварылі шмат цудоўных музычных твораў, у якіх усаўляецца веліч правадзю. Вобраз таварыша Сталіна з'яўляецца асноўным у іматіўных буйных музычных творах і ў вялікай колькасці песень, напісаных беларускімі кампазітарамі.

Найбольш выдатным творам у гэтым сэнсе з'яўляецца шостае сімфонічнае беларускага кампазітара В. Залатарова «Мая Радзіма». Вобразы сімфоніі даюць нам уяўленне аб галоўнейшых этаніках жыцця нашай краіны, якая кроць ад перамогі да перамогі пад кіраўніцтвам свайго правадзю. У першай частцы сімфоніі гучыць тема Савецкай Радзімы, у другой створаны жыва радасны і светлы вобраз нашай моладзі; трэцяя частка прысвечана гераічным галам Вялікай Айчыннай вайны, у чацвёртай кампазітар расказвае пра цяжкі разбурэнні, якія прынеслі нямецка-фашысцкія акупанты, і, нарэшце, пятае частка—энергічная, напружаная—сінтэз усеіх тэм першых чатырох частак сімфоніі, у якой вырастае велічны вобраз правадзю, што вядзе савецкі народ праз усе бурны выпрабаванні. У фінале велічна гучыць слава патхнёнаму перамог вялікаму Сталіну.

Другі буйны твор В. Залатарова—кантата «Слава» прысвечана 30-годдзю Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Вядучай тэмай гэтай твора з'яўляецца Масква і Сталін. Арыстэрты ўступілі да кантаты пабудаваны на чарцінай тэме:

Сталіна славіць народы краіны,
І Сталіна славіць зямля—
Настаўніка, бацьку, таварыша, сына—
Гарачае сэрца Крэмуля.

Заканчваецца кантата хорам «Слава Леніну і Сталіну і савецкай краіне». Урачыстым творам з'яўляецца прысвечана 30-годдзю БССР кантата А. Багатырова «Беларусь», у якой сьпяваецца хвала стваральніку Беларускай Савецкай дзяржавы таварышу Сталіну. Пабудаваная на словах Я. Бузалы, П. Броўкі і П. Труса, кантата раскрывае перад слухачамі цудоўныя малюнк беларускай прыроды, разнаг сацыялістычнага будаўніцтва, і на гэтым фоне гучыць патхнёная музыка — хвала вялікаму правадзю.

Вобразу таварыша Сталіна прысвечана трэцяя сімфонія Я. Цікоцкага, напісаная да 30-годдзя БССР. Для глыбейшага паказу вобраза правадзю кампазітар шырока выкарыстоўвае народныя песні. У трэцяй частцы сімфоніі, дзе раскрываецца тэма сацыялістычнага станаўлення БССР, арыкі дзействам праходзіць народная песня аб Сталіне—патхнёна сацыялістычнага будаўніцтва ў рэспубліцы. Чацвёртая частка сімфоніі шчоасцю прысвечана вобразу таварыша Сталіна. Спачатку

ў аркестры праходзіць тэма народнай песні «Сталін—родны бацька наш—узглянуў на нас», пасля ўсё арыкі і арыкі вызначэцца мелодыя песні Аляксандрава «Свяціцэнная вайна». Песня хора «Клятва партызан» неўзабаве пераходзіць у вядучую тэму аб Радзіме. Зноў гучыць песня аб Сталіне, хор сьпявае словы з пісьма беларускага народа таварышу Сталіну:

Прымі прывітанне, якое прыносіць
Табе, правадзю, беларускі народ.
Да 5-й гадзіны вызвалення Мінска ад фашысцкіх акупантаў Я. Цікоцкі напісаў сімфонічную наэму «Падзяка Сталіну», у якой выкарыстана аднаіменная народная песня ў запісе Г. Цігоніча. У пасме народ сьпявае песню пра Сталіна. Але ў светлякі радаснае песні ўрываецца тэма вайны. Загучалі франтавыя мелодыі. У апафэозе, калі падыходзіць перамога, гучыць папулярная народная песня «Нам прыслала Масква падараленне»—песня, якая стала сімвалам бртынга аднання рускага і беларускага нароўду над кіраўніцтвам вялікага Сталіна.

«Слава Сталіну»—так назваў сваю новую араторыю кампазітар Д. Лукас. У гэтай араторыі раскрываецца тэма гераічных подзвігаў савецкіх людзей у гады Вялікай Айчыннай вайны, іх пасляваенная праца, іх барацьба за мір ва ўсім свеце. Найбольш пранікнёны і ўдалыя эпізоды араторыі непаасрэда звязаны з вобразам таварыша Сталіна.

Адным з лепшых твораў, прысвечаных сталінскай дружбе нароўду ў гады Айчыннай вайны, можна назваць кантату А. Багатырова «Ленінградцы» для хора, салістаў і аркестра. З пранікнёнай любоўю напісана арыёза старога казаха, які сьпявае аб найвяцейшым палкаводцу Сталіне.

Вобразу таварыша Сталіна ў гады Вялікай Айчыннай вайны прысвечаны фінал другой сімфоніі Я. Цікоцкага. Фінал пачынаецца карцінай жорсткай барацьбы за вызваленне Беларусі і паступова пераходзіць у асноўную тэму—тэму перамогі.

Таварышу Сталіну—творцу дружбы паміж народам—прысвечана многа песень беларускіх кампазітараў, сярод якіх вызначэцца песня А. Багатырова «Жыві, Беларусь, і красішыся вякамі» (словы К. Крапівы і П. Броўкі). Гэтая ж тэма ляжыць у аснове і другой песні А. Багатырова «Шуміць наша слава» (словы П. Броўкі), у аснове гэтых песень, як «Жыві, Беларусь» (муз. М. Чуркіна, словы П. Броўкі), «У грозных баях» (муз. В. Яфімава, словы М. Клімковіча), «У арыкі сусор'і» (словы М. Танка), «З рускіх народам» (словы П. Глебкі), «На родных прасторах», «Зямля наша» (словы П. Броўкі)—кампазітара Р. Пукета, «Рэспубліка наша», «Народнае дзяўчэ» (муз. Я. Цікоцкага, словы П. Броўкі) і інш.

Хвала таварышу Сталіну гучыць у многіх іншых песнях беларускіх кампазітараў. У песнях на тэму мірнай працы савецкіх людзей зноў паўстае перад намі велічны вобраз правадзю. У «Песні аб родным трактарным» Д. Лукаса (словы А. Астрыкі) сьпяваецца пра індустрыяльны гігант рэспублікі, пра гераічную працу яго будаўнікоў. Нямае песень створана нашымі кампазітарамі, у якіх выказана найшчырайшая падзяка таварышу Сталіну за шчаслівае наша жыццё. Гэтая тама асабліва ярка гучыць у народнай песні пра

калгаснае жыццё (апрадоўка Я. Цікоцкага), у песні М. Аладава «Падзяка калгасніку» і шмат іншых.

Кожная падзея ў жыцці савецкіх людзей звязана з імем таварыша Сталіна. З яго імем звязана і разняволенне жанчын. Гэта тэма знайшла сваё адлюстраванне ў песнях і апрадоўках В. Яфімава. Яму належыць запіс і апрадоўка песні «Ой, была, была дочка дэманя», у якой жанчына сьпявае, як вятры разарвалі хмари і «Сталін родны наш вывёў нас на свет жыцця вольнага; Сталін родны нам новы даў закон—параўняў жанчын за работаю». У хоры «Ой, шумі ты, радуйся, беларускі бор» (словы П. Броўкі) паказваецца бізмезная радасць жанчын, для якой Сталінская Канстытуцыя раскрывае шырокі жыццёвы шлях. Жанчына ў песні просіць перадаць сваё прывітанне і падзяку мудраму Сталіну.

Аб Сталіне напісана шмат песень для дзяцей. Па матывах беларускай народнай калыханкі кампазітар М. Чуркін стварыў песню (словы Э. Апяцвет), у якой старая жанчына сьпявае аб сваім безрадасным дзіцістве і аб шчаслівай будучыні ўнучка, якому яна кажа: «Вос з Крэмуля глядзіць той, хто даў нам жыццё». У калыханцы «Будзь, мой сын, такім, як Чкалаў» (муз. П. Падкавырава) маці марыць, каб сын вырастае вартым сталінскай эпохі. Праўдзіва і пелла гучыць песня «Хлопчык і лётчык» (муз. Я. Цікоцкага), у якой хлопчык просіць лётчыка ўзяць яго з сабой на самалёт, каб перадаць прывітанне таварышу Сталіну. У песні «Я танкістам стаць хачу» (муз. П. Падкавырава) хлопчык марыць аб сусрэтцы з таварышам Сталіным, у другой песні П. Падкавырава «Дзесяць год» хлопчык дае маці наказ выбіраць у Вярхоўнае Совет таварыша Сталіна. У песні «Падзяка Сталіну» М. Шнейдэрмана (словы М. Гамолкі) дзеці шлоць падзяку таварышу Сталіну «За светлякі твае законы, цяпер па якіх мы жывем».

У радаснае хвіліны жыцця, калі сабрываюцца прыяцелі і ўнімаецца тост за самых блізкіх і дарагіх,—самым першым гучыць тост за лешага і дарагога друга савецкага народа—таварыша Сталіна. Шырокую вядомасць набыла песня «Наш тост» (муз. І. Любана).

Вялікае месца ў творчасці беларускіх кампазітараў займаюць песні аб Маскве, дзе жыве і працуе таварыш Сталін. Большасць песень на гэтую тэму напісана кампазітарам П. Падкавыравам.

Шырока папулярнымі ў беларускім народзе сталі вядомыя песні аб Сталіне, напісаныя кампазітарам М. Аладавым—«Песня аб Сталіне» (словы А. Русака) і «Песня пра Сталіна» (словы К. Крапівы), напісаная С. Палонскім. Абедзве гэтыя песні глыбока задушэўныя, прасікнутыя народна-песеннымі ітэнацыямі.

Мы роднаму Сталіну ў песні
Любу і падзяку прынесці
З палбў беларускай зямлі,—
у гэтых словах выказана думка ўсяго беларускага народа.

Прымі, наш любімы,
За шчасце Радзімы
З падзякаю пікі паклон.
Нізкі паклон іле вялікаму Сталіну
векці народ. Яшча нямала будзе склад
песень аб геніяльным правадзю, і заўсёды
яны будучы гучаць велічна і прыгожа.

С. НІСНЕВІЧ.

Нікалай ЦІХАНАЎ Домік у Горы

Не раз умо бачыў яго я,
І з кожным прыходам мяне
Па-ноўму ў гордым спаноі
Той домік маленёк кране.

Няма ў ім ніякае змены,
А ў сэрцы спаноі не стрываецца,
Глядзі на суровыя сцены,
Наб зноўку жыццё адчуваецца.

Зноў піць пад наву ўспаінаў
Жалезныя воды Куры

І заўтрага бачыць вяршыню
У зялёнай далёкай гары.

Глядзі: па ступенях ахвоча —
Той вобраз з'яўдзі ашыве —
Збягае ўсхваляваны хлопчык,
Якога не знае 'шча свет.

З глыбіняў яму галасамі
Адзвае гучна зямля,
Узыходзіць агні над лясамі,
Як блізкія зоры Крэмуля.

Тут сэрца нібы давяраеш
Рукам, што прылашчыць цябе,
Заўдзі да канца правярэш
Прад домікам гэтым сябе.

Па кругу дарог быстрацочных
Прышоўшы на гэты парог,
Пачуеш, як плешчэцца вечнасць,
Бы зорнае мора ля ног.

Пераклад А. БАЧЫЛ

Зодчыя Беларусі перад новымі задачамі

Беларуская задача стала перад архітэктарамі рэспублікі ў наступны час: яны павінны былі прыняць самы неспрыяльны ўдзел у аднаўленні і развіцці народнай гаспадаркі Беларусі. Вось чаму так востра паўстала пытанне аб ідэйнай накіраванасці ў беларускай савецкай архітэктурі.

Ужо ў 1946 годзе ЦК КП(б)В склаў рэспубліканскую нараду па будаўніцтву. На гэтай нарадзе былі разгледжаны пытанні: асновы градабудавання, архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва ў гарадзе і ў вёсцы, архітэктурна-мапуніментальныя збудаванні і інш. Пасля нарады значна ажыўлася творчая дзейнасць архітэктараў рэспублікі.

Поспехі пасляваеннага сацыялістычнага будаўніцтва асабліва ярка адлюстраваны ў рэканструкцыі і аднаўленні Мінска. Плян-роўка сталіцы рэспублікі з'явілася першым суцэльным выпрабаваннем для архітэктурна і шырокай БССР. Выключную дапамогу ў рашэнні асноўных пытанняў планіроўкі Мінска аказалі архітэктарам П. К. Панамарэнка, які паставіў задачу — зрабіць Мінск прыгажэйшым горадам нашай Радзімы.

Выканавочны ўказанні ЦК КП(б) Беларусі і Савета Міністраў БССР, градабудніцкіх рэспублікі, поруч з рэканструкцыі Мінска, стваралі праякты планіроўкі астатніх найбольш разбураных гарадоў БССР. За апошні год звыш 30 гарадоў і гарадскіх пасёлкаў рэспублікі атрымалі распрацаваныя праекты планіроўкі. Да такіх гарадоў адносяцца Гомель (арх. Сяргееў), Віцебск (арх. Касьянаў), Полацк (арх. Заборскі і Мацкевіч), Орша (арх. Мацкевіч), Гродна (арх. Кліменка), Магілёў (арх. Андрэас і Парасянаў), Бабруйск (арх. Трахтанберг), Брэст (арх. Ляонаў), Жлобін (арх. Патарчына).

У напружанай стваральнай працы ў Беларусі ўдалося сабраць творчы калектыў беларускіх архітэктараў, які значна вырас у параўнанні з даваенным перыядам. Лёгчаму і творчому росту беларускіх архітэктараў у першую чаргу садзейнічала гістарычная настанова ЦК ВКП(б) па ідэалагічных пытаннях. Архітэктары нашай рэспублікі, паспяхова дамагаючыся рашучага падшпэрвання ўсёй сваёй творчай працы, вядуць неспрымальную барацьбу з правамі фармалізма, бездзейнасці, касманалістычнага нізкапаказства перад замкамі і архітэктурнай тэорыі і практыцы. Нашы архітэктары сталі на шлях засваення багацей класічнай спадчыны і, у першую чаргу, рускага зодства, на шлях далейшага развіцця архітэктурна-сацыялістычнага рэалізму. Яны ідуць у адзінай творчай самі і доруч з зодчымі братамі рэспублікі — вялікага Саюза. Архітэктары Беларусі ўносяць у свае праекты планіроўкі гарадоў новы сацыялістычны змест, у якіх выяўляюцца неўтраўлены ў гісторыі здольнасці і вялікія перавагі Сталінскай эпохі.

Поспехі ў праектаванні гарадоў у пасляваенны перыяд значныя. Разам з тым, у дзейнасці архітэктараў рэспублікі, як і ў дзейнасці ўсяго Саюза архітэктараў, ёсць вельмі значныя недахопы. Адназначна нізкі ідэйны ўзровень многіх архітэктурных работ, адрыў часткі адзіночаравых ад рэальнага жыцця, фармальны і вестыгальны характар задач архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва. Асабліва многа недахопаў у архітэктурных масавых збудаваннях, якія стаяць яшчэ на вельмі нізкім узроўні. Яшчэ не рэгулярна практыкуюцца творчыя праглядзі і абмеркаванні ўсіх асноўных аб'ектаў будаўніцтва. Часта прымаюцца праякты, аб якіх грамадзяне нічога не ведаюць. Так, напрыклад, канчатковы варыянт забудовы Савецкай вуліцы і прывакзальнага раёна Мінска быў зацверджаны без прыняцця грамадскага прагляду і без крытыкі з боку грамадскасці. Гарадскія архітэктары слаба яшчэ змагаюцца за высокую архітэктурную якасць будаўніцтва і дапамагаюць захламленню гарадоў нізкапробнымі збудаваннямі. Характэрным прыкладам з'яўляецца забудова асобных раёнаў у Мінску, Гомелі, Віцебску і іншых гарадах рэспублікі.

Не ўсе архітэктары засвоілі да гэтага часу тое, што яны з'яўляюцца дзяржаўнымі дзеячамі і што на іх ляжыць абавязак забяспечыць выкананне будаўніцтва ў вызначаны тэрміны. У Мінску, напрыклад, на радзе буйных будоўляў часта не пачыналася работа з-за адсутнасці гатовых праектаў. Да ліку такіх запозненых аб'ектаў можна аднесці дом гораветана на Савецкай вуліцы (арх. Вадаў), дом чыгуначнага аўтэры (арх. Гусев), дом на Магілёўскаму шасе (арх. Заборскі), будынак Палітэхнічнага інстытута (арх. Рымнікі) і іншыя. Марудныя тэрмы праектавання прыводзяць да таго, што потым, каб пазбегнуць зрыву будаўніцтва аб'ектаў, праекты зачыражваюцца неадпрацаванымі, а на якасці архітэктурна-жылля тако ўзроўню, які ім можна было прайсці.

Нашы архітэктары недастаткова яшчэ працуюць і над праблемай нацыянальнай формы ў савецкай архітэктурі. Спалучэнне ў архітэктурна-сацыялістычнага зместу і нацыянальнай формы — адна з важнейшых задач архітэктараў БССР. Неякая назва і значны колькасць работ, у якіх цікава і правільна былі выяўлены нацыянальныя асаблівасці, уласцівыя беларускаму савецкаму зодству. Праўда, у шмат якіх тыпавых праектах масавага культурна-жылля будаўніцтва можна сустрэць некалькі спробы ўвабачы лепшыя рысы беларускага савецкага зодства. Прыкладам творчага пошуку ў вырашэнні гэтай задачы можна прывесці ўнутраны выгляд тэатра оперы і балета (арх. Лангбар), і павільён Беларускай ССР на Усеагульнай сельскагаспадарчай выстаўцы (арх. Захарэў), які іпсера будзеца. Павільён будзе цудоўным збудаваннем, якое ўвабачыць вобраз квітнеючай Савецкай Беларусі.

У пошуках нацыянальнай формы ў беларускай савецкай архітэктурі некаторыя архітэктары становяцца на няправільны шлях. Яны некрывіцца перамаюць старажытныя формы народнай творчасці і механічна пераносіць іх у сучасную архітэктурную практыку. Такія памылкі, напрыклад, маюцца ў праекце Дома-музея Янкі Купалы (арх. Валодзька). Аўтар злоўжывае беларускімі элементамі, механічна пераносіць на маляўнічы народнай тэатры. Такія прымітывіўныя трактоўкі нацыянальнай формы былі аднавідае патрабаванням сучаснай архітэктурнай тэорыі.

Шмат якіх недахопаў у працы нашых архітэктараў і Саюза архітэктараў вынікаюць з таго, што крытыка і самакрытыка развіта яшчэ даволі слаба. Яна не адпавядае патрабаванням, пастаўленым партыяй перад нашай архітэктурнай грамадскасцю. Вельмі мала было грамадскіх праглядзі твораў або праектаў таго ці іншага архітэктара, з тым аргументам, які быў, налілі характар ці то любілігнага ўхвалення (творчалі справядзача Заборскага), ці то вельмі баязлівай і бяззубай крытыкі. Адным з іх можна назваць, напрыклад, прагляд конкурсных праектаў Цэнтральнага ансамбля Мінска архітэктараў Парусніківа, Лангбарта, Левісона, Асмаўскага і Каралі. Першыя тры відныя майстры архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва, а астатнія двух, відаць, не зручна было крытыкаваць наогул, таму што яны займаліся аднавідае наогул у Кіраўніцтве па справах архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва БССР. Ясна, што такое абмеркаванне не адпавядае інтарсам агульнай справы, не садзейнічае разгорнута большавіцкай прынцыповай крытыцы.

Вельмі недавальнічае становішча і прафесійнай крытыкі, якая гэта неадназначна адзначалася архітэктурнай грамадскасцю. Прафесійная крытыка будоўляў і праектаў з'яўляецца абавязкам Кіраўніцтва па справах архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва пры Саюзе Міністраў БССР і яго мясцовых органаў і ажыццяўляецца яна праз адпаведныя архітэктурныя саветы і камісіі. Архітэктурныя саветы Кіраўніцтва па справах архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва пры Саюзе Міністраў БССР і Кіраўніцтва па справах архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва ў Мінску даўгі час арганізавалі экспертызы праектаў, запрашаючы для гэтага вельмі вузкі круг спецыялістаў, дзякуючы чаму экспертыза ператварылася ў крыніцу пачобных прыбыткаў гэтага круга. Грамадскасць неадназначна адзначала вельмі нізкі ўзровень экспертызы і заключэнняў па асобных праектах. Архітэктурныя саветы і камісіі яшчэ не сталі той школай, якая вучыць архітэктараў правільна ставіць і па-дзяржаўнаму вырашаць ідэйна-творчыя пытанні. Самыя архітэктары і Кіраўніцтва па справах архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва да гэтага часу не кантакта, што значна пераважвала дзейнасць нашых архітэктараў. Кіраўніцтва не прысуджвалася да грамадскай крытыкі і пагарджала дыялогам з боку Саюза архітэктараў і тым самым стварала такія ўмовы, што Саюз архітэктараў не мог аказаць значнага ўплыву на дзейнасць дзяржаўных органаў архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва.

Траба яшчэ зазначыць, што вядучыя архітэктары рэспублікі не прымаюць удзелу ў працы творчых секцый Саюза архітэктараў, не ставяць свае творы на абмеркаванне. Недастаткова абмяркоўваюцца на секцыях Саюза агульныя творчыя пытанні, якія-б садзейнічалі ўзнікненню творчага росту архітэктараў. Вельмі мала арганізуюцца сустрэчы архітэктараў з майстрамі будаўніцтва вытворчасці, са скульптарамі і мастакамі.

Значным недахопам дзейнасці Саюза архітэктараў з'яўляецца яшчэ і тое, што ўся работа Саюза ў асноўным канцэнтруецца ў Мінску.

Усе гэтыя недахопы ставяць перад архітэктарамі рэспублікі і задачы наладжвання глыбейшага ідэйна-палітычнага выхавання і вучобы творчых работнікаў. Шырока павінна быць разгорнута барацьба за высокую якасць і эканамічнае выкананне праграм будаўніцтва, барацьба за далейшы ўздым савецкай архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва.

Архітэктары, які і ўсе работнікі народнай гаспадаркі, абавязаны памятаць словы таварыша Малініча, сказаныя ім у дакладзе аб 32-й гадавіне Вялікага Кастрычніка: «Наш абавязак заключаецца ў тым, каб і ў будучым абшпірацца на перадавое, усімі сіламі падтрымліваць яго, усмерна пампажаць і распаўсюджаць прагрэсіўныя пачынанні і становішчы прыкладам нашай працы, вёсці справу так, каб усе мы раўняліся на дасягненні наватараў, перадавых савецкіх людзей».

У сувязі з пераходам будаўніцтва на заводскі і хуткасны метады, у сувязі з неабходнасцю рэзкага павячэння будаўніцтва, у сувязі з рашучай барацьбой супраць залішніх выдаткаў у праектаванні і будаўніцтве, перад нашымі архітэктарамі паўстала сур'ёзная задача — не паўтарыць ранейшых фармальніцкіх памылак, паабзбегнуць будаўніцтва сумных скрыненадобных дамоў, ствараць сваю савецкую прыўнятую, радасную і ўрачыстую архітэктурную.

Гаворачы аб дасягненнях беларускай савецкай архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва рэспублікі, трэба сказаць, што яна дамагаецца поспехаў таму, што развілася пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі большавіцкай, што служыла і служыць сваёму народу, вучылася і вучацца ў класікаў вялікага рускага зодства і на лепшых творах сучаснай савецкай архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва. Нашы архітэктары вучыліся і вучацца ў геніяльных зодчых — Важава, Казакова, Захарэва і іншых. Помнікі архітэктурна-жылля і мастацтва мінулага з'яўляюцца крыніцай творчага натхнення для зодчых сучаснасці ў іх імкненні стварыць савецкую архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва рэалізм. Нашы архітэктары вучыліся і вучацца ў выдатнейшых зодчых сучаснасці — Шчусева, Сямінава, Мардзінава і іншых.

Толькі дзякуючы глыбокаму даследаванню і вывучэнню лепшых зораў архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва на больш высокім узроўні ўзнялася развіццё архітэктурна-жылля і масавага будаўніцтва і Савецкай Беларусі.

Галоўны рэдактар Дзяржаўнага выдавецтва дзіцячай літаратуры В. Камшаніц паведамляе:

— На нас ускладзена вялікая задача — знайсці маленькіх рускіх чытачоў з лепшымі творами пісьменнікаў братніх рэспублік. У 1950 годзе будзе выдадзены выбранныя паэмы Янкі Купалы ў перакладзе Я. Мазалькова. Мота гэтага зборніка — найбольш поўна і ўсебакова пазнаёміць школьнікаў Савецкага Саюза з творчасцю класіка беларускай літаратуры.

Рыхтуюцца да друку зборнік вершаў і казак М. Танка для малодшага школьнага ўзросту. У хуткім часе выдавецтва вышуквае ў свет казку Васіля Віткі «Ваверына гора» ў перакладзе Д. Осіна. Будзе выдадзены таксама і рад іншых твораў беларускіх аўтараў.

(Наш нар.)

Студэнці часопіс

Студэнці літаратурна-жылля і масавага будаўніцтва гурток пры Віцебскім медыцынскім інстытуце вышуквае рукапісны літаратурна-мастацкі часопіс. У апошніх нумарах часопіса змешчаныя артыкулы, нарысы і вершы пачынаючых паэтаў Шапо, Якіна, Дыжкіна і іншых.

(Наш нар.)

Г. Масква.

Друкарня «Чырвоны Друкар», г. Мінск, Рэвалюцыйная, 12.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, Савецкая, 34.

Тэлефоны: Галоўнага рэдактара 2-31-94, сакратарыята 2-32-04.

Мядзвежая паслуга

Баранавіцкая абласная газета «Чырвоная звызда» надрукавала п'есе Зямчынскага «Даўно чакалі», якую рэкамендавала калгасным драмгурткам.

Аднаактавая п'еса аб жыцці калгаснікаў — вельмі неабходная калгасным драмгурткам. На жаль, рэдакцыя газеты «Чырвоная звызда» надрукаваўшы п'есу «Даўно чакалі», зрабіла ім мядзвежую паслугу.

«Даўно чакалі» — ілжывая і пошлая п'еса, якая скажае сапраўднае жыццё калгаснікаў.

Вось як, напрыклад, разважае ў гэтай п'есе старшыня калгаса Піліп Палікарпавіч з паводу прыезду ў калгас агранома-дзіўчыны Веры:

Піліп Палікарпавіч. — Вось дык пананчала! Не спілася і не думалася, што так пананчае. А смелая якая, быццам дадому прыхлала. Відаць, была ў людях. Траба яе як-небудзь прывабіць, замацаваць.

Як старшыня калгаса будзе «прывабіваць» агранома Веру, якая прыхлала на работу ў калгас — невядома, таксама, як і неважэла, чаму агранома, які прыхлаў у калгас, трэба «замацаваць».

У момант разважанняў старшыня калгаса аб тым, як лепш «прывабіць» агранома, заходзіць яго сын Андрэй.

Піліп Палікарпавіч. — Т-с-с... У нас хета ёсць. Ідзі сюды (адводзіць да стала). Вось, што, Андрэй. Калі ты і гэтую дзяўчыну ўпусціш, то так і ведай, адмоўляйся ад яе. Я, браток, калісьці не так дзейнічаў...!

Гэтае цынічнае павучанне бацькі не толькі пошлае, але і абуральнае.

Далей бацька ўгаварвае сына жаніцца на Веры, на дзіўчыне, якую Андрэй яшчэ не бачыў. Цяжка ўявіць больш бягучы і непраўдападобны эпізод у п'есе.

Вось як аб гэтым піша Зямчынскі: Піліп Палікарпавіч. — ... Справа яшчэ і ў тым, што калі-б яна была твай жонка, то нашаму калгасу аказала-б вялікую аграгаспадарчую дапамогу (?)

Андрэй. — Вы як-небудзь гэтую справу ўладзеце без мяне. Таму што ў мяне... можна сказаць, ёсць жонка...

Разважачы аб жаніцтве, Андрэй гаворыць:

Андрэй. — Я-ж праўду кажу: амаль жаніцца.

Піліп Палікарпавіч. — Ты зноў сваб. Эх, Андрэй, не быў ты старшынёй калгаса... У нас нічога прыблагата няма. У нас так: што пасею, тое і зжаў. Тады скажы: дзеці ў вас ёсць?

Студэнт Андрэй, сын Піліпа Палікарпавіча, у п'есе выведзены дурным. Ён сам аб сваёй жаніцтве гаворыць так: «Амаль жаніцца, у мяне, можна сказаць, ёсць жонка, мы амаль жаніліся».

Яго бацька, старшыня калгаса, так і не ведае, ці жанаты яго сын ці не.

Цяжка паверыць, каб так размаўлялі паміж сабой бацька і сын, каб нашы савецкія людзі — старшыня калгаса і студэнт інстытута — так легкадумна і пошла разважалі аб шлюбe. П'еса Зямчынскага скажа элементарнае разуменні нашай савецкай маралі.

Да ўсяго гэтага трэба дадаць, што, па волі аўтара п'есы, агранома Вера замест таго, каб з энергіяй узяцца за работу, абмяжоўвае сваю дзейнасць размовамі аб жаніцтве і нават барэ на сябе ролю сваці.

Газета «Чырвоная звызда» дапусціла буйную памылку, надрукаваўшы фальшывую, пошлую, непісьменную і антымастацкую п'есу.

І. СВЯРДЛОУ.

г. Баранавічы.

Вечар сустрэчы з артыстамі

5 снежня па Мінскім цагельным заводзе № 2 адбыўся вечар сустрэчы стыханаўцаў, рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых завода з народнай артысткай Саюза ССР, лаўраткам Сталінскай прэміі Л. П. Александраўскай, народным артыстам БССР І. М. Валодзіным, заслужаным артыстам БССР Талкачовым.

На вечары выступіў дырэктар Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна тэатра оперы і балета тав. Пелічан, які расказаў аб планах далейшай работы тэатра.

Затым, цэла сустрэтыя калектывам завода, выступілі т.т. Александраўская, Валодзіна і Талкачоў з выкананнем народных беларускіх песень і песень савецкіх кампазітараў.

Гастролі Гродзенскага драматычнага тэатра

Баранавічы. На гастролі ў вобласць прыхлаў Гродзенскі абласны драматычны тэатр. Першыя спектаклі тэатр паказвае ў гарадах і раённых цэнтрах вобласці.

У другой палове гэтага месяца тэатр пакажа баранавіцкаму гледачу свае новыя паставіўкі: «Маскоўскі характар» Сафронова, «Востраў міру» Патрова, «Шчасце» па раману Паўленкі, «Абрыў» Ганчарова і іншыя.

(Наш нар.)

Студэнці часопіс

Студэнці літаратурна-жылля і масавага будаўніцтва гурток пры Віцебскім медыцынскім інстытуце вышуквае рукапісны літаратурна-мастацкі часопіс. У апошніх нумарах часопіса змешчаныя артыкулы, нарысы і вершы пачынаючых паэтаў Шапо, Якіна, Дыжкіна і іншых.

(Наш нар.)

М. І. КАЛІНІН у І. В. МІЧУРЫНА. Карціна мастака І. Пушкова (г. Гродна).

„Полымя“ № 10

Вышаў з друку дзесяты нумар часопіса «Полымя». Часопіс адкрываецца перадавым артыкулам «Усенароднае свята», які прысьвечаны дзесяцігоддзю ўз'яднання Беларускага народа ў адзінай Беларускай Савецкай дзяржаве.

У нумарах надрукаваны: заканчэнне першай часткі рамана П. Пестрака «Сустрэнемся на барысадах», заканчэнне рамана М. Паслядовіча «Свята над Ліскам» і працяг рамана М. Ткачова «Згуртаванасць». Часопіс змясціў нарысы Героя Сацыялістычнай Працы П. Каломы «Праўда аб мам жыццё» (літаратурна-апрацоўка А. Трэцякова).

Паэзія ў нумарах прадстаўлена новай

паэмай Р. Сабаленкі «Сельсовет», вершамі М. Машары «У той дзень» і М. Васілька «Вызваленне», «Жадаю поспеху, браты».

У адзеле публіцыстыкі і крытыкі надрукаваны артыкулы: В. Таўла «Творчасць Янкі Купалы ў барацьбе за ўз'яднанне Беларускага народа ў адзінай Савецкай дзяржаве», Р. Шкрабы «Вершы з прыроднага краю» — аб беларускай паэзіі, прысьвечанай тэме барацьбы за мір і дэмакратыю.

У адзеле бібліяграфіі змешчаны рэцэнзіі М. Александрава «Радасць працы» (пра аповесць А. Булакоўскага «Гартванне»), Р. Няхы «Кніга аб савецкіх паэтыках» (пра зборнік П. Кавалева «Андрэйка»).

„Беларусь“ № 11

Вышаў з друку адзінаццаты нумар часопіса «Беларусь». Часопіс адкрываецца артыкулам А. Падукарава «32-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі». У нумарах надрукаваны артыкулы: А. Пананцава — «Гістарычная перамога кітайскага народа», П. Машарава — «Молоды ў барацьбе за мір», І. Гутарва — «За ідэйна-мастацкі аналіз», Н. Лапцёна — «Амерыканскі побыт і норавы», А. Катыкоўскага — «Торф і яго выкарыстанне ў народнай гаспадарцы» і інш.

Проза ў нумарах прадстаўлена аповяданнем Івана Грамовіча — «Шырокі азёры». Надрукаваны таксама нарысы П. Кавалева — «Ніканор Грышкін і яго таварышы», Н. Гарулёва — «Дзве сустрэчы», Д. Раманава — «Маскоўскі метрапалітэн». Часопіс надрукаваў вершы А. Зарыцкага — «Шлях перамогі», М. Аўрамчыка — «Дружба», А. Вялікіна — «Нашчадак зямлі» (лігента).

У раздзеле «Боратка аб усім» надрукавана хроніка «СССР — радзіма камбайна», «Экспедыцыя ў Нараўлянскі раён» і інш.

У рэдакцыю газеты „Літаратура і мастацтва“

Дазвольце мне праз Ваўшу пажаваную газету прынесці шчырую падымку ўсім асобам і арганізацыям, прыслухным мне

вішаванне з паводу майго 50-годдзя.

Міхась КЛІМКОВІЧ.

Чарговы нумар газеты «Літаратура і мастацтва» выйдзе 20 снежня 1949 года.

Галоўны рэдактар М. ГОРЦАУ.

Рэдалягія: М. БЛІСЦІНАУ, В. ВІТКА — нам. галоўнага рэдактара, М. КАЦАР, П. ПАЦАВЫРАЎ, П. ПАНЧАНКА, М. ПАСЛЯДОВІЧ, Я. РАМАНОВІЧ, К. САННІКАУ.

Працягваецца прыём падпіскі на 1950 год НА ГАЗЕТУ „ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА“

ПАДПІСНАЯ ЦАНА:
на 1 месяц — 2 р. 20 к. | на 6 месяцаў — 13 р. 20 к.
на 3 месяцы — 6 р. 60 к. | на год — 26 р. 40 к.
Падпіска прымаецца ва ўсіх гарадскіх і раённых аддзяленнях «Саюздруку», ва ўсіх паштовых аддзяленнях, праз лістаносцаў і ўпаўнаважаных друку на прадпрыемствах, ва ўстановах, арганізацыях, у саўгасах і калгасах.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА НА 1950 год

на літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны ілюстраваны часопіс „БЕЛАРУСЬ“
орган Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР і Рэспубліканскага таварыства на распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў

ПАДПІСНАЯ ЦАНА:
на 1 месяц — 3 рублі | на 6 месяцаў — 18 рублёў
на 3 месяцы — 9 рублёў | на 12 месяцаў — 36 рублёў

НА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ ЧАСОПІС „ПОЛЫМЯ“

орган Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР
ПАДПІСНАЯ ЦАНА
на 1 месяц — 5 рублёў | на 6 месяцаў — 30 рублёў
на 3 месяцы — 15 рублёў | на 12 месяцаў — 60 рублёў
Дзяржаўнае выдавецтва БССР

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПРЫЁМ ПАДПІСКІ НА 1950 год

НА ГАЗЕТЫ „Чырвоная Змена“ „Піонер Беларусі“ „Сталінская моладзь“ „Зорька“ Часопіс „Бязропка“

ПАДПІСНАЯ ЦАНА
НА ГАЗЕТЫ „Чырвоная Змена“ „Пі